

AMSTERODAMI,
Ex Officina JANSSONIO-WAESBERGIANA.

Jo. Paul. Schor delin. Roma.

1678

Theod. Matham sculpsit.

ATHANASII KIRCHERI
E SOC. JESU

MUNDUS
SUBTERRANEUS,
in XII Libros digestus;

QVO

Divinum Subterrestris Mundi Opificium, mira
Ergasteriorum Naturæ in eo distributio, verbo παντάμορφον
Protei Regnum,

*Universæ denique Naturæ majestas & divitiæ summa
rerum varietate exponuntur, Abditorum effectuum Causæ acri indagine
inquisitæ demonstrantur, cognitæ per Artis & Naturæ conjugium ad
Humanæ vitæ necessarium usum vario Experimentorum apparatu,
necnon novo modo & ratione applicantur.*

AD

ALEXANDRUM VII.
PONT. OPT. MAX.

EDITIO TERTIA,

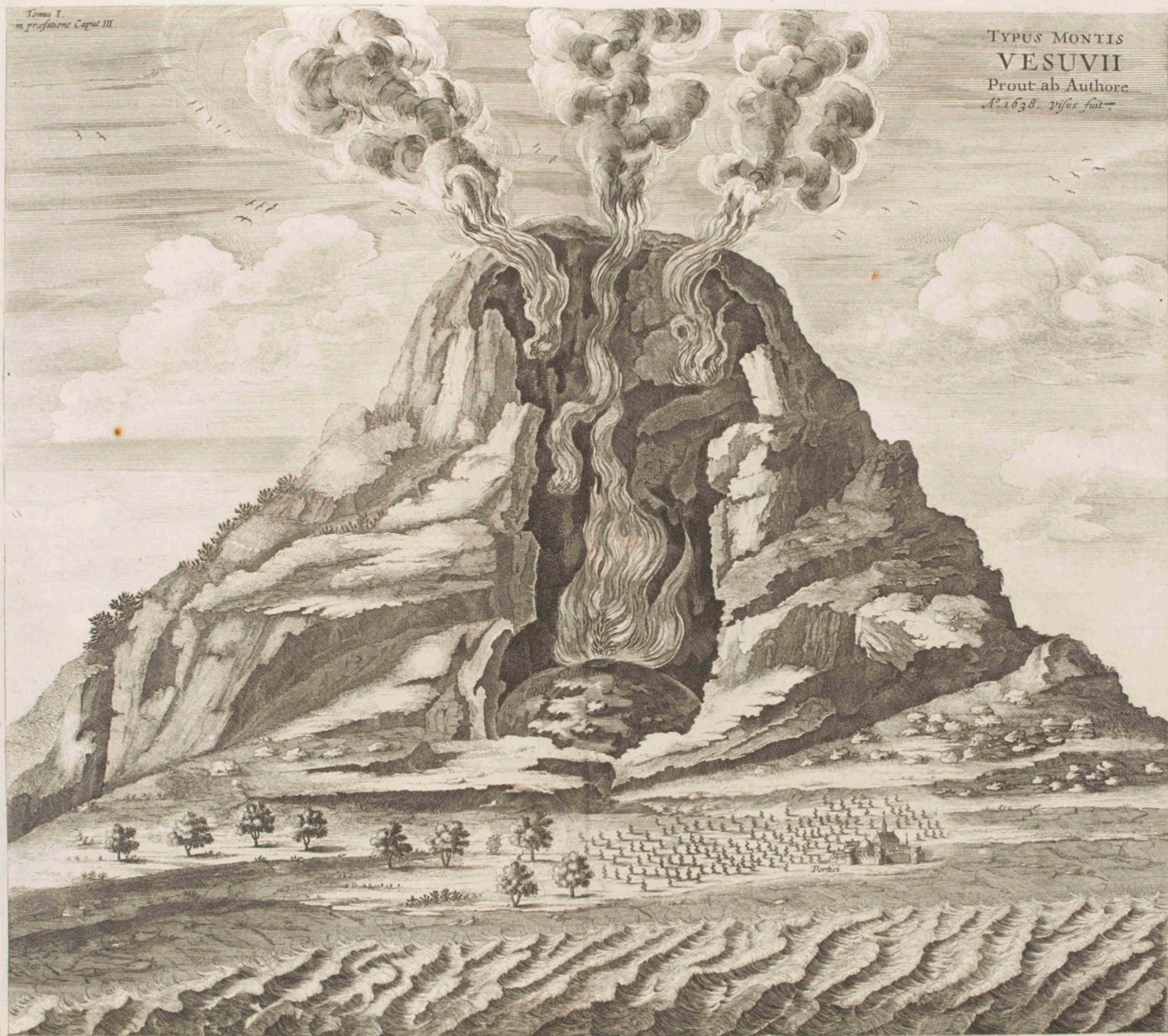
Ad fidem scripti exemplaris recognita, & prioribus emendatior: tum ab Auctore Romæ
submissis variis Observationibus novisque Figuris auctior.

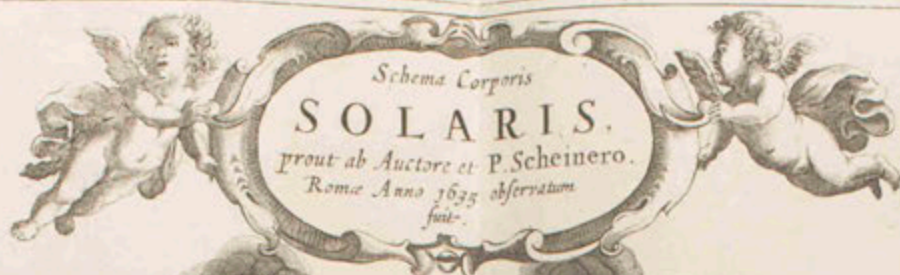
TOMUS I.

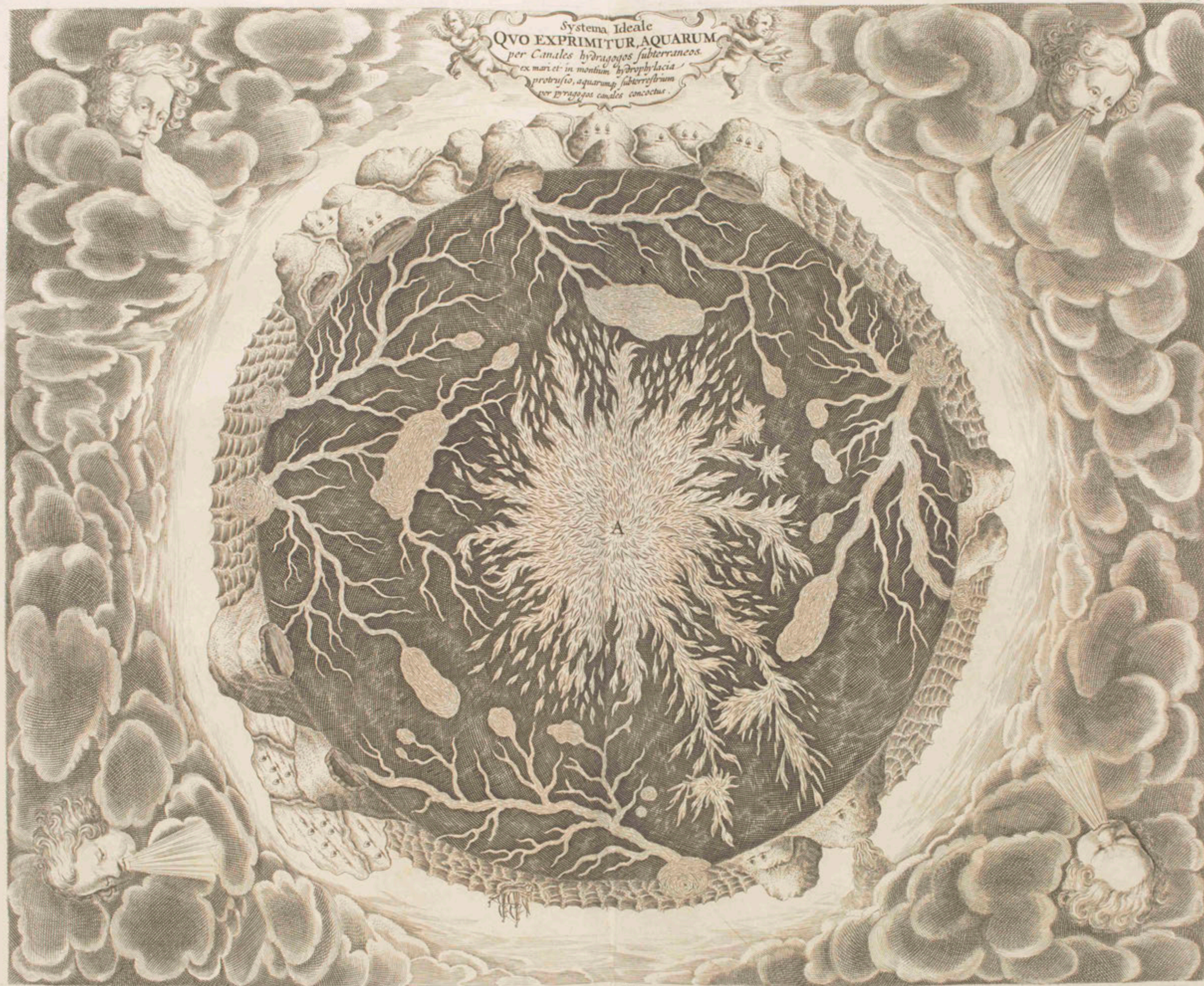
AMSTELÆDAMI,

Apud JOANNEM JANSSONIUM à WAESBERGE & FILIOS,
ANNO MDCC LXXVIII. Cum Privilegiis.

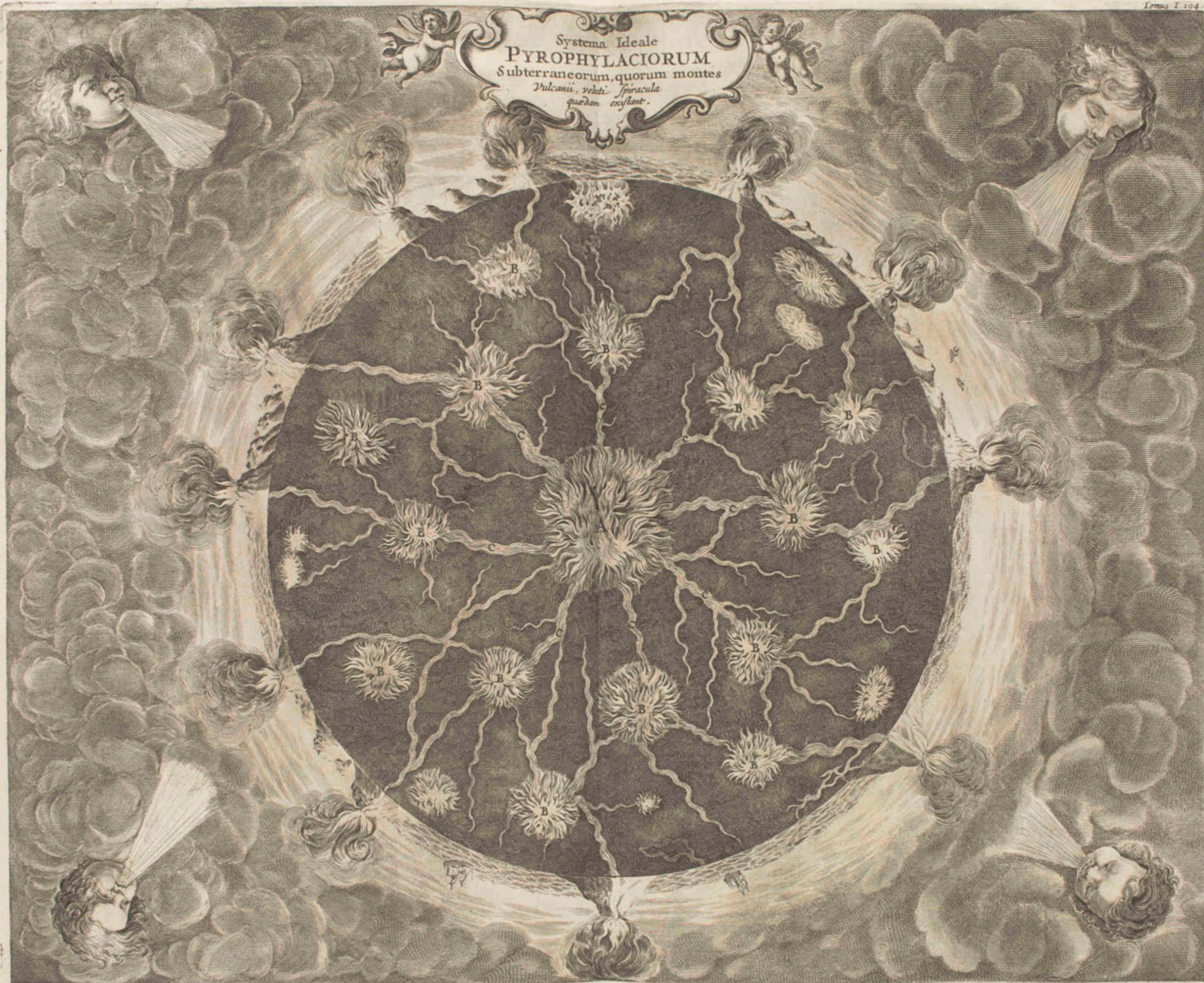

F.G. Axis Globi Solaris . D.E. Æquator Solaris . B.F.C. Spatium Solis Boreale . H.G.I. Spatium Solis Australis . B.C.H.I. Spatium Solis torridum . A. Putci lucis . L.M.N.O. Evaporationes una et macularum Oris .

Ignis centralis A, undiq; et undiq; per pyragogas canales exhalationes spiritusq; igneos diffundit; hos hydrophylacijs impactos, partim in thermas disponit partim in vapores attenuat; qui concavorum antrorum fornicibus illisi, frigore loci condensati in aquas deniq; resoluti fontes rivosp; generant; partim in alijs diversorum mineralium succis factas matrices derivati in metallica corpora coalescunt, aut in novam combustibilis materiae facturam ad ignis nutrimentum destinantur. Vides hic quoq; quomodo Mare ventis et aeris praesura, vel aestu motum, aquas per subterraneos cuniculos in altissima montium hydrophylacia ejaculetur. Sed Figura te melius docebit omnia, quam ego superioribus verbis non explicarim. Vides quoq; Subterraneum Orbem, in extrema superficie terrae mare camposp; subire, et hanc aërem, uti schema docet; Reliqua exactius ex ipsa operis descriptione et ratiocinis patebunt.

Hoc Schema exprimit Caloris sive ignis nidus, vel quod idem est, pyrophylacia per universa Geocorni viscera, admirando DEI opificio, varie distributa ne alicubi decederet, quod conservationi Geocosmi tantopere foret necessarium; Nemo autem sibi persuadeat, ignem revera hoc pacto quod schema refert, constitutum esse; eoq; prorsus ordine disposita aestuaria, nequaquam. Quis enim haec observavit? quoniam illuc penetravit unquam ex hominibus? Hoc itaq; Schemate solummodo ostendere volumus, Telluris viscera plena esse aestuariis et pyrophylaciis, sive ea jam hoc modo, sive alio, disposita sint. ex centro igitur ignem per omnes Subterrestrii mundi semitas usq; ad ipsos exterioris superficiei montes Vulcanos deduximus; ignis Centralis signatur A littera. Reliqua sunt aestuaria Naturae, signata B. Canales pyragogi C. minimi vero rivi sunt fissurae Terrae, per quas ignei spiritus pervadunt.

TYPUS MONTIS
Æ T N Æ
ab Authore
Observati
A^o 1637.

Cap. II. sent, nisi dicta *Hydrophylacia* novo semper & novo aquarum com meatu repleantur; quod ex vaporum intra cavernas montium resolutione fieri non potest. Nam, ut supra dictum fuit, si omnes totius aëris vapores in aquam resolverentur, illi tantæ ac tam continuatæ aquarum moli sufficere non possent; neque pluviarum niviumque resolutio, cum illa non sit perpetua, sed certis temporibus à madefactione desistat, & consequenter flumina quoque necessariò à fluxu suo cessare deberent, quod experientiæ repugnat.

Aliud itaque non occurrit, nisi quod dicta *Hydrophylacia* ex Mari aut Oceano, quotidie per subterraneos meatus repleantur; quod quomodo fiat, ostendo.

Sint vel unum, vel plura *Hydrophylacia* A B C D I, intra montium concavitates veluti lebetes inserta, quorum *hydragozi siphones* subterranei sint G L M, G L B, E O, Q P, H I, eorumque orificia in fundo maris sint G E Q. Dico ex continua fluxus & refluxus, ventorumque vi, aquas in fundo

pressas totam molem aquarum, quibus subterranei meatus usque ad *hydrophylacia* pleni sunt, intra ea exoneraturas. Unde *hydrophylacia* semper plena, per rimas meatusque montium tandem in flumina erumpent, uti in *Figura* apparet; ut vel ex hoc oculari adpectu fluminum origo luce meridiana clarius eluceat.

Vides quoque, quomodo in altissimo montis D vertice, per subterraneum meatum Q P, lacum D efficiat flumina fundentem; neque lacunam aut pluviarum aut nivium liquefactarum augmento ortam dixeris, cum hoc pacto utique cum tempore siccaretur; sed lacus huiusmodi limpidissimi sunt, uti *Lacus in Monte S. Gotthardi*, qui *Fluvium Ticinum* per multiplices hinc inde catarractas in profundissimas valles perpetuo motu præcipitat; quod luculentissimum signum est, eum aliunde semper novo aquarum com meatu ditari; neque resolutione vaporum eum nasci dices, cum omni fornice destitutus aprico cælo gaudeat.

Lacus in
Monte S.
Gotthardi.

Notandum quoque, in huiusmodi Alpibus varia esse *Hydrophylacia*, nunc altiora, nunc humiliora, quæ tamen semper per communicationem quandam sibi cor respondeant; & nonnulla quidem *tecta montibus*, nonnulla verò (quemadmodum ferè omnes montium lacus sunt) *sub aperto cælo* stationem suam exhibeant, uti sunt in Helvetia La-

cus Lemanus, Lucerninus, Tigurinus, & Aëronianus, quos ex communi in varias stationes dispartito *hydrophylacio* intra vastissimos montium recessus ex porrecto nasci, ei nullum dubium esse debet, qui *præcedentia* ritè intellexerit. Si enim per Divinam potentiam dicti Montes juxta horum apertorum lacuum superficiem *dissecarentur*, invenires

Sed ne hisce immorer, ea hinc tantum, vel quæ quidpiam admirationis adjunctum habent, vel ea, quæ cum vel ipse in variis doctorum virorum Museis viderim, vel apud fide dignos Auctores legerim adducam.

Albertus M.
Nidus unâ
cum pullis
arboris ra-
mo innexus
in petram
conversus.

Albertus Magnus l. i. Min. tract. i. c. 7. mirum quid narrat suo tempore accidisse: id est, juxta Lubecensem civitatem inventum ramum magnum arboris, in quo erat nidus avium, & in nido pulli, omnia in lapidem conversa: hoc autem aliter fieri non potuit, nisi quod postquam ventorum vi arbor unâ cum nido & pullis in aquam petrificam incidit, ea cum tempore, ut de omnibus aliis fieri assolet, spiritu lithogennetico in saxum conversa sit. Esse & in Gothia fontem idem Albertus narrat, qui quicquid in ea immergitur, in saxum convertit; cuius rei veritatem ut probaret Fridericus Imperator, misit ad eum fontem chirothecam sigillatam; verum cum per aliquot dies medietas pellis & sigillum merfa essent in fontem, tota illa versa sunt in lapidem, reliqua medietate, pelle remanente.

Chirotheca
Friderici
Imp. petre-
facta.

Cur aqua
perpetuo
fluens mi-
nime lapi-
descat, aëri
vero exposi-
ta gutta
secus.

Cur verò guttæ istiusmodi fontis in terram conspersæ mox in lapidem vertantur, minimè tamen perpetuo fluens rivus? Respondeo, hoc fieri, quod guttæ in terram diffusæ aëris siccitate, quo humidum consumitur, facile coalescant, sicuti omnes res in saxum conversæ; existente verò rivo in perpetuo motu, corpuscula uti facile uniri non possunt, ita quoque minime coagulari.

Theophrast.
Plantarum
petrificatio.
Figura hu-
manæ pe-
trificata.

Refert Theophrastus l. de stirp. Ad Mare rubrum in sinu Heroo, passim lauros, oleas aliasque stirpes unâ cum foliis & floribus in saxum conversa. Inventum & saxum fuit in flumine Sapena, quod figuram humanam pulchrè exprimebat. & revocantur ad ea quæ sub simili forma à stillicidiis petrificis gene-

rantur. Quomodo verò Idola gentilium subinde in saxum conversa reperiantur, hujus causa non est difficilis indaginis; cum ea superaffusa succo petrifico, & veluti cortice vestita, ejus formam, quam vestierant, exhibuerint, uti supra de artificiali imaginum per stillicidia confectione docuimus. Quod verò inventa fuerint, teste Agricola, Agricola. alia hujus farinæ simulacra, uti sub humana forma, aut caput humanum casside armatum, similiaque, illa non effecta fuerunt, nisi succo petrifico, in lapide aut gleba terrestri simili figura imbutis. Huc spectat, quod Eusebius Nierimbergius narrat de Euseb. Nie-
rimberg. Deiparæ imagine à natura in saxum conversa, & in Hispania apud Moniales Divi Augustini observata ostenditur, idem de Crucifixo quodam lapideo à natura facto, Madriti ostendi solito. Imo in Clavigii Campo non Deiparæ imago in
saxum con-
versa una
cum Cruci-
fixo. Mira in
campo Cla-
vigio Hi-
spania. Ratio. procul Compostella rupes excisæ imaginem Divi Jacobi à natura sculptam & depictam ostendunt; cujus ratio è superioribus facile patet, cum enim omnes ii qui sacra Divi Jacobi loca veneraturi Compostellam adeunt, imaginibus quæ sculptis, quæ pictis sibi provideant, quæ ibidem ad peregrinorum devotionem magnâ copiâ venduntur, facile contingere potuit, ut in vicino campo degentes, imagines variè intra rupes disperferint, quæ successu temporis, succo petrifico unâ cum materia vicina disposita, in saxum vel solidum, si statuunculæ fuerint, vel in faxi superficiem, si imagines fuerint, coaluerint, eo modo, quo supra diximus.

Est & hoc admiratione dignum; Anno 1659. in Helvetia intra montem, vulgò Gottes-Wald dictum, lapidem inventum fuisset in spiras convolutum, in cujus centro Figura Deiparæ non sine stupore adspectantium apparuerit, quam & typis edidit unâ cum historica relatione Perillustis & generosus Dominus de Sonnenberg. Figura se-
Dn. de Son-
nenberg. redolent, ponimus.

Imò nihil est fere sive plantarum, sive fructuum, piscium, conchyliorum aut animalium, quod non in saxum conversum in diversis Museis observemus; dactylos, nudes, pruna, olivas, poma, pyra, fungos, fruges omnis generis, imò caseum & panem.

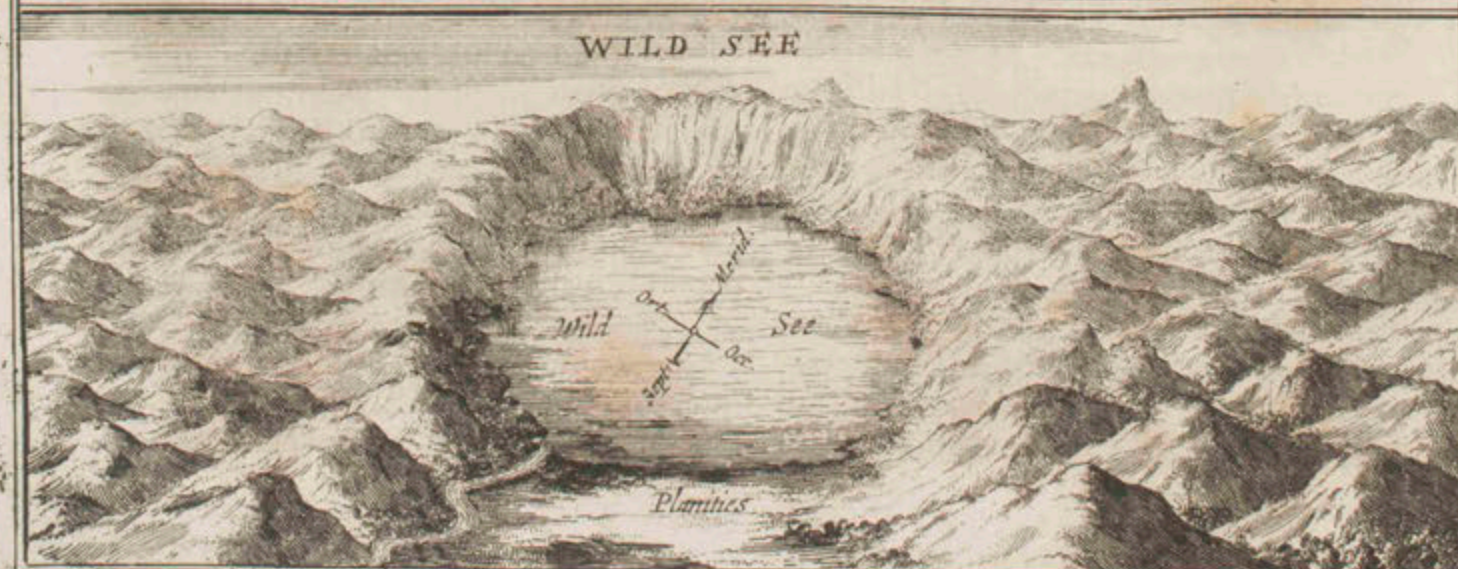
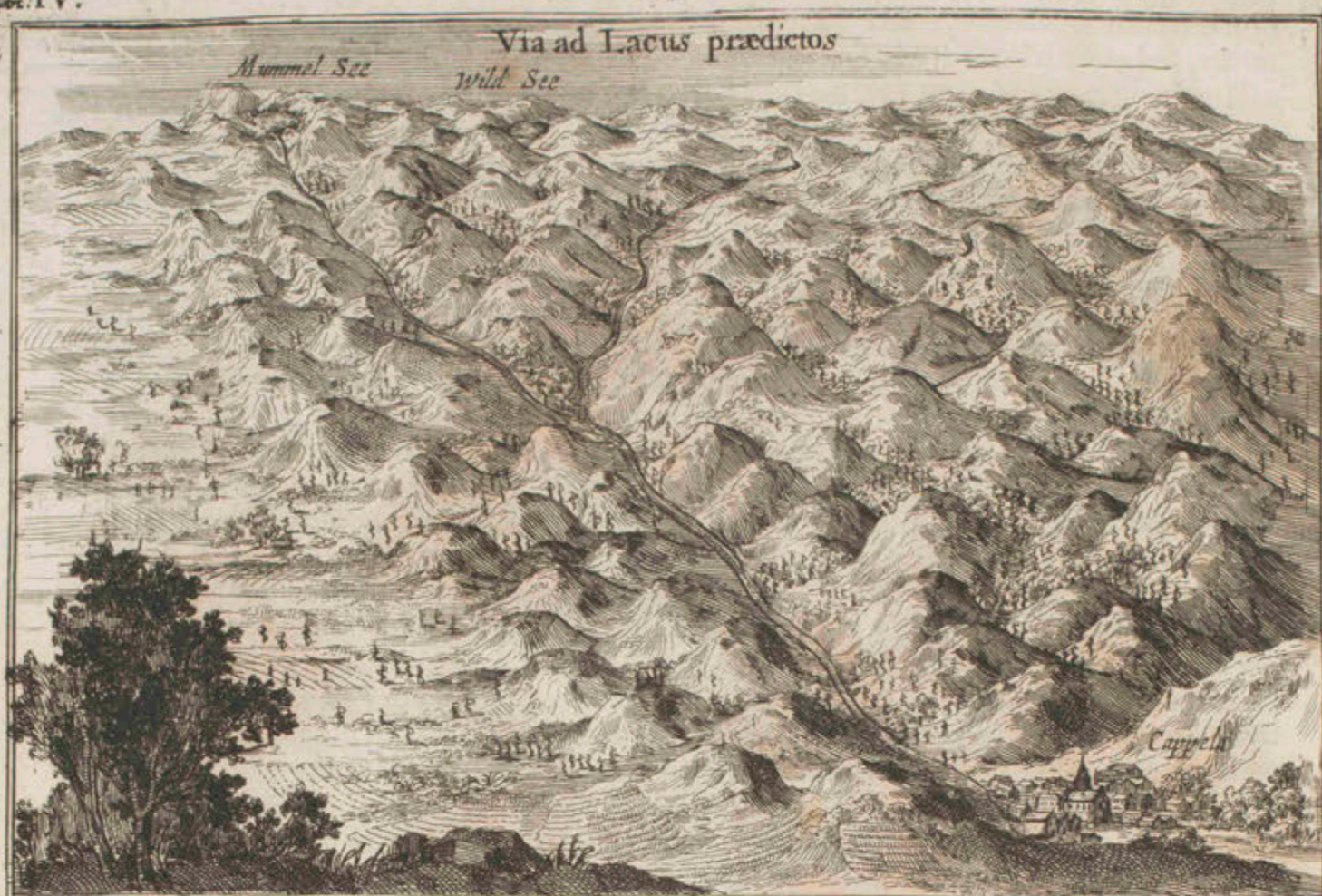
Spektatur & hinc Romæ in Horti Ludovisiani palatio corpus humanum totum in saxum conversum, ossibus adhuc integris, at lapideo cortice obductis.

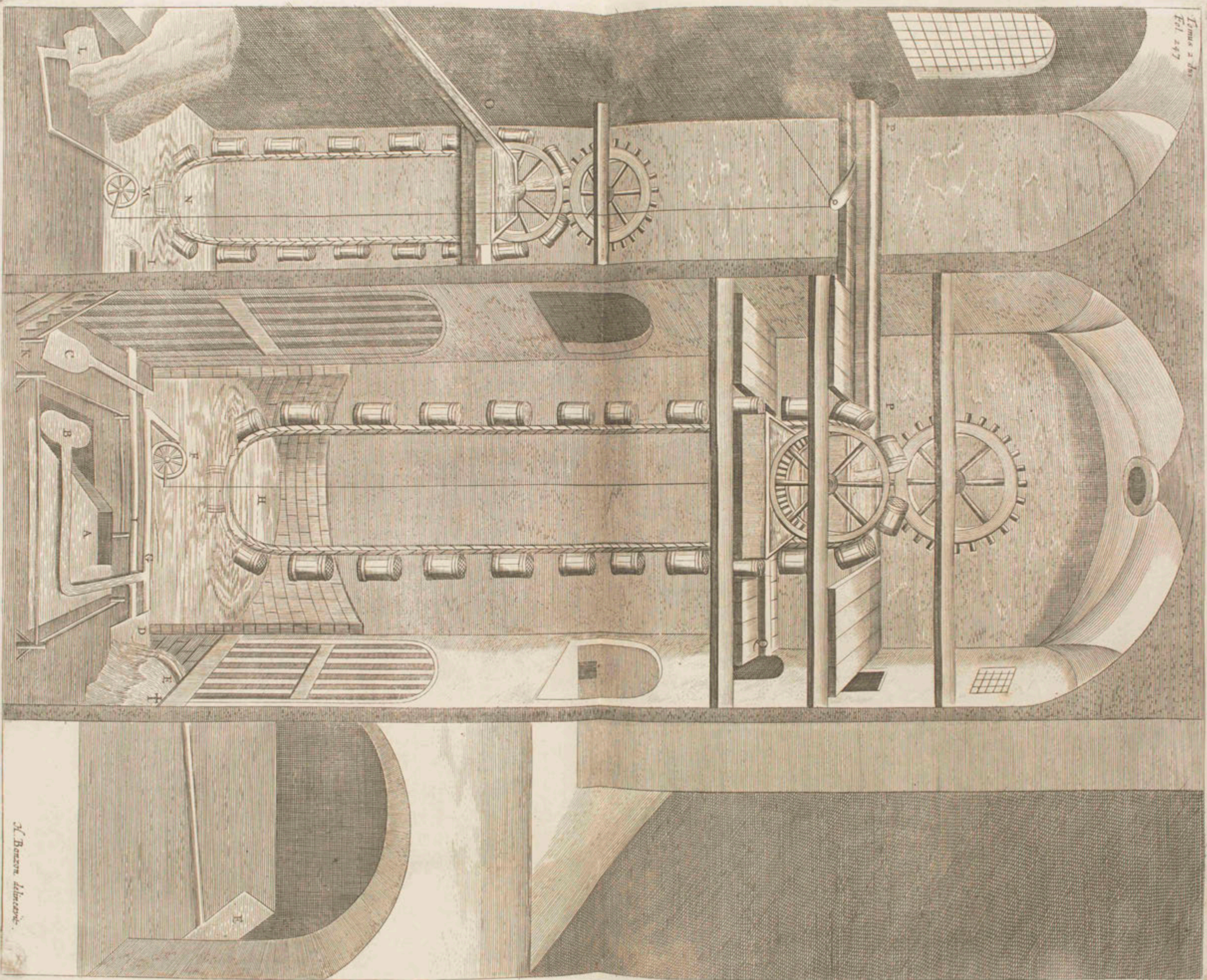
Quæ omnia uti dixi, fiunt talia in locis aquosis petrifico succo abundantibus, aut iis in locis, ubi copiosus ex Subterraneis meatibus exspirat petrificæ facultatis vapor, plenus nitrosis corpusculis, quæ ubi corporis cujuscunque tandem poros subierint, fit, ut ibidem constipata, humiditateque in iis stabulante expulsa, tandem in saxum, juxta Canones supra traditos convertantur; cujus tanta vis est, ut non solum radices subinde

Lapis spiralis, in cujus centro à natura depicta Deiparæ imago.

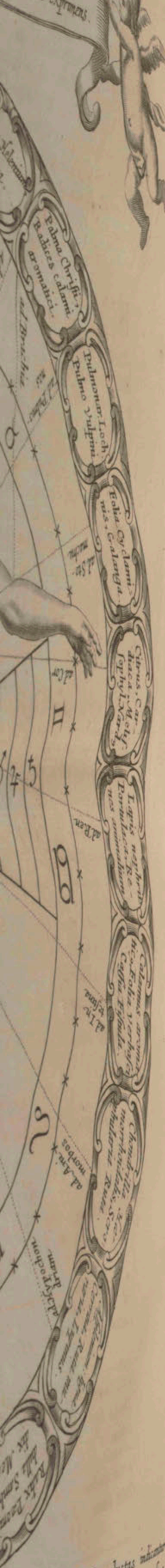
In saxum fere convertuntur omnia.

Corpus humanum in saxum conversum.

LIB. XII. ARS DISTILLATORIA.

427

Cap. III. tes investigandas se converterunt, quo per-
acto studio tandem novam Botanica do-
ctrinam condiderunt, præ cæteris jam supra
enarratis certam, & multiplici experientia
stabilitam & usibus jatricis aptissimam, ut
pote in quibus virtus & influentia astrea
cum subjectis sibi planetarum astris exacte
responderent: Quantum enim *tempus* Astro-
nomicum ad herbarum opportunam colle-
ctionem conferat, sequenti disce experi-
mento.

EXPERIMENTUM.

Magni mo-
menti in re-
bus usur-
pandi tem-
poris electio.

Reseca ex Arbore terræ adhuc infixæ fru-
stulum, eo tempore, quo maximè vis
plantæ sese exerit; & aliud ex eadem arbore
frustulum priori prorsus par & æquale, sed
tempore contrario & opposito illi tempori,
quo prius decideras; & duo hujusmodi fru-
sta bilance exacte ponderes, & invenies
prius multò *levius* ob decissionem sicciori
temporis constitutione factam; alterum
verò *gravius* ob humidi temporis constitu-
tionem; quod in omnibus lignis experien-

tia docet. Imò si particulam ejusdem plantæ *Exper.*
ex parte Australi, & alteram ex parte Boreali
reseces, videbis unam alteri, etsi æqualis ma-
gnitudinis & crassitie, præponderare; Bo-
realem quippe Australi, cujus rei rationem
postea assignabimus. Quod idem experie-
ris in effossione luti, argillæ, cæterarumque
terrestrium glebarum; vasa enim uti ex figu-
lis didici, multò in igne durabiliora sunt,
quæ ex argillâ opportuno tempore effossâ
facta sunt, quàm quæ non opportuno, &
tempore prorsus contrario; & patet quoque
ex *cæsura lignorum* pro fabricis, Lunâ im-
portuno loco constitutâ: cuncta enim tere-
dinibus obnoxia esse, longa docuit. expe-
rientia, quæ non fiunt, Lunâ opportuno
loco constitutâ.

Tabula divisa est in *quinque columnas*.
Prima continet nomina plantarum: Secun-
da tempus collectionis: Tertia gradus trium
principiorum: Quarta analogia tribus prin-
cipiis quintarum essentiarum & salium:
Quinta virium medicarum notitiam expli-
cat; ut sequitur.

TABULA IV. SYNOPTICA

Plantarum in sua tria principia resolutarum.

NOM. PLANT.	COLLECTIO.	COMPOSITIO.	RESOLUTIO.	VIRES.
Imperatoria mas. Meisterwurz. Ostrutium.	Die 22 Julii ☉ 10. g. ♄. ☽ 23. g. ♀.	Sulphuris 6. p. Salis 3. Mercur. 3.	Oleum. Essentia. Sal.	Calefacit nervos. Confortat musculos. Conservat memoriam.
Imperatoria fœ- mina. Panax Heracleonis.	6 Jul. ☉ 26 g. ☽. ☽ 12. g. ♀.	Sulphuris 6. Sal. 2. Mercur. 4.	Oleum. Magisterium. Sal.	Calefacit, Emollit. Aperit.
Imperatoria quæ Spondylium dicitur, Branca Ursina. Olus atrum.	12 Maji ☉ in II. ☽ in II. con- stituta.	Sulph. 4. Sal. 2. Mercur. 6.	Oleum. Extractum. Sal.	Calefacit. Discutit. Aperit.
Angelica mas.	16 Jul. ☉ in ♄. ☽ in ♄.	Sulph. 9. Sal. 1. Merc. 2.	Oleum. Arcanum Magist. Sal.	Calefacit. Discutit. Expellit.
Angelica fœmina.	6 Junii ☉ in II. ☽ in ☽.	Sulph. 7. Merc. 4. Sal. 1.	Oleum. Anthos Flores. Sal.	Attenuat. Aperit. Consumit.
Angelica, Levisti- cum.	6 Sept. ☉ 28. g. ☽ 24. g. ♀.	Sulph. 8. Sal. 2. Merc. 2.	Oleum. Liquor. Sal.	Aperit. Expellit. Instaurat.
Suffrutex, ferula Libanotis.	20 Aug. ☉ 10. g. ☽ 20. g. ♀.	Sulph. 6. Merc. 4. Sal. 2.	Oleum. Tinctura. Sal.	Calefacit. Siccit. Conservat.
Ferula fœmina, Thapsia hyp- pation.	☉ in ♀. ☽ in ♀. ☽ in ♀.	Sulphur. 8. Sal. 3. Merc. 1.	Hazar. Turbith. Sal.	Calefacit. Extrahit. Purgat.
Ferula, quæ Nar- thex dicitur.	22 Sept. ☉ in ♄. ☽ in ♄.	Sulphur. 8. Sal. 3. Merc. 2.	Oleum. Liquor. Sal.	Calefacit. Penetrat. Expurgat.